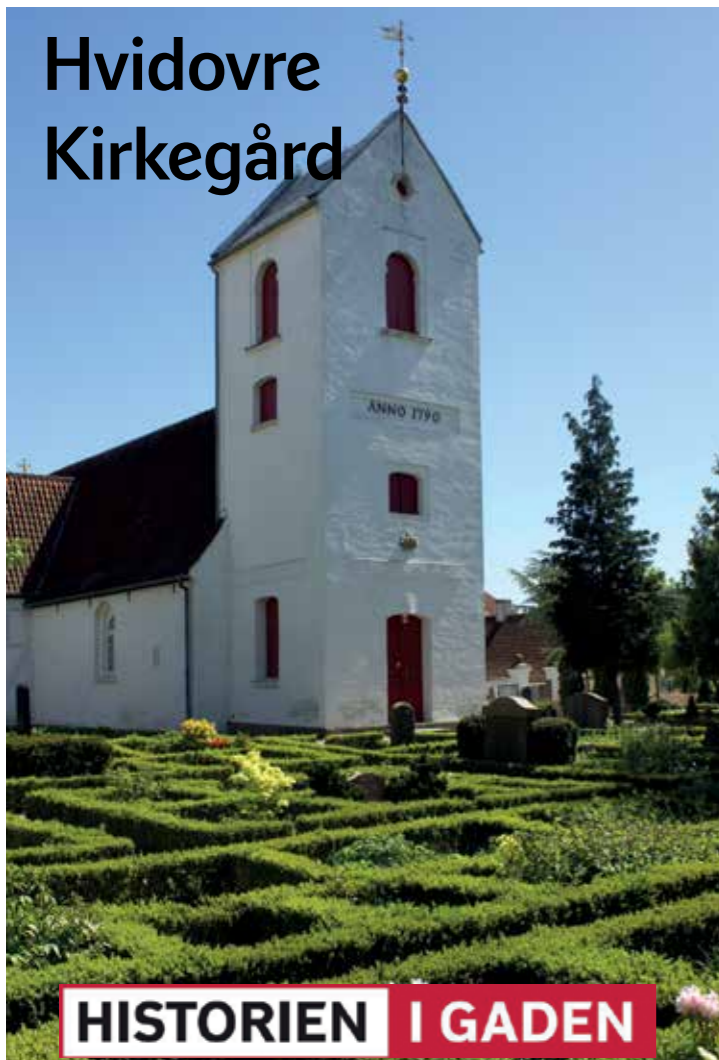

Hvidovre Kirkegård

Hvidovre Kirke

I centrum af den ældste del af Hvidovre Kirkegård ligger Hvidovre Kirke. Kirken blev bygget omkring år 1150, men har siden været igennem adskillige ombygninger og har sågar været delvis nedrevet under den svenske belejring i anden halvdel af 1600-tallet. Kirken har dog bevaret mange fine karakteristika fra den tidlige middelalders romanske periode, hvor den blev bygget.

Hvidovre kirke, ca. 1925.

Sideskibet i bindingsværk, det såkaldte Valbyskib, blev bygget til sidst i 1600-tallet. Navnet Valbyskibet opstod, fordi sidebygningen skulle give plads til bønderne fra Valby, som ikke længere måtte komme i Vor Frue Kirke i København. Sideskibet har således også sin egen indgang, så man kunne holde menigheden fra Valby adskilt fra Hvidovrebønderne.

Liggesten

Der findes op til flere store liggesten på Hvidovre Kirkegård. Den ældst bevarede er helt tilbage fra midten af 1700-tallet. Det helt særlige ved disse store tunge gravsten er, at de samtidigt skal ses som massive låg på graven. Låget dækker hele graven og holder hermed den døde på plads i graven for at forhindre, at de, som ikke fik gravfred, gik igen. Liggestenen er også et sjælehus, en tradition, der går helt tilbage til vikingetiden og den tidlige middelalder, hvor kristne gravmæler i træ var bygget som lave huse over gravpladsen.

Kirkemuren

Hvidovre Kirkegårds ældste del er omgærdet af en mur fra 1787 bestående af kampesten og vingeteg. Muren erstattede et dige af løst opstabilede kampesten, som ofte skred ud. Kirkegårdens oprindelige hovedindgang var i østmuren, altså indgangen ved Hvidovrevej, mens den store port, ligporten mod syd, blev brugt til at bringe de døde ind på kirkegården. Der har sikkert også været indgange fra nord og vest, men på grund af udvidelser i flere omgange, senest i 1950'erne, er disse låger forsvundet.

Den østlige indgang til Hvidovre Kirkegård, ca. 1960.

HISTORIEN I GADEN

Kirkegården

Hvidovre Kirkegård er blandt de mest interessante landsbykirkegårde i det tidligere Københavns Amt. Flere end 100 gravmæler er vurderet fredningsegnede, og det er langt over landsgennemsnittet. Baggrunden for de mange bevarede gravmæler er Hvidovre Kirkes placering i udkanten af den gamle landsby. Denne placering gjorde det muligt at udvide kirkegården i flere omgange, så det ikke har været nødvendigt at sløjfe de gamle gravmæler, som det er sket mange andre steder. Dette er medvirkende til, at den gamle middelalderkirkegård i dag nærmest er et lille museum med over 800 års lokalhistorie.

Bagsiden af folderen fortæller om nogle af Hvidovre Kirkegårds mange skatte.

Får og heste på kirkegården

I 1800-tallet havde man et noget mere praktisk syn på kirkegården, end vi er vant til i dag; græs var græs, uanset hvor det groede, og græs var der masser af på Hvidovre Kirkegård. Det var derfor heller ikke ualmindeligt, at dyr græssede frit omkring mellem gravtuerne. I 1839 var det så galt, at den ansvarlige for Hvidovre Kirke, professor Clausen, måtte påtale kirkegårdens "usømmelige skikkelse" overfor kirkens præst, pastor Holsøe. Idet Holsøe boede på Frederiksberg, lå præstegården i Hvidovre ofte øde hen, og uden præstens opsyn havde bønderne simpelthen inddraget kirkegården som græsningsareal.

Grave under tagdryppet

Tidligere blev regnvandet, der dryppede fra kirkens tag, regnet for at være helligt vand og beskyttede dermed den afdødes sjæl. Derfor var det også kun de højtstående i landsbyen, der kunne få æren af at blive begravet her. Bl.a. blev Rytterskolens højt agtede lærer og degn Christian S. Cappelen begravet i 1839 op ad kirken ved tårnets sydside. Gravstenen findes dog ikke længere på kirkegården.

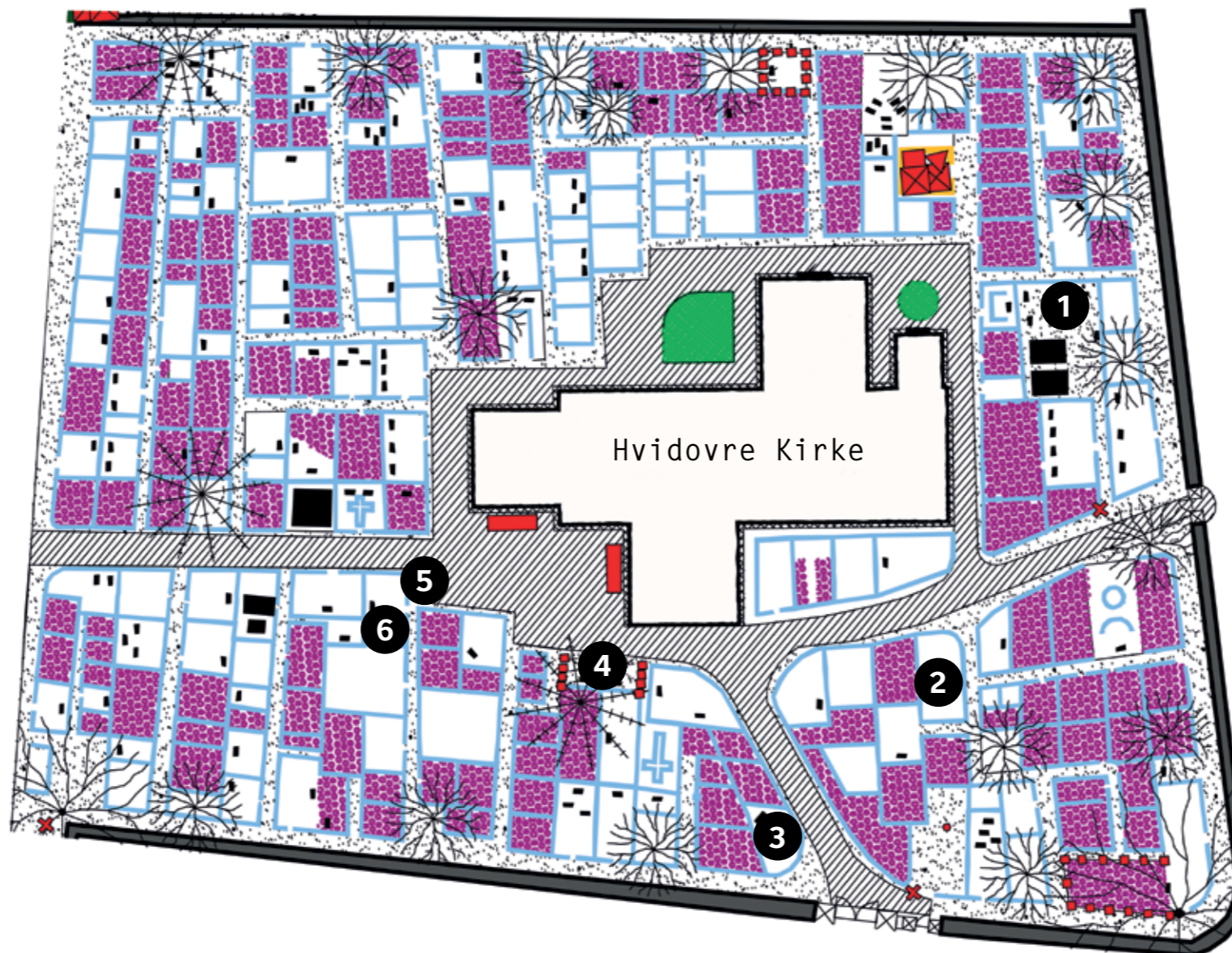
Hvidovre Kirke
Hvidovre Kirkeplads 3
2650 Hvidovre

www.forstadsmuseet.dk

1 Gårdejer Lars Jensen og familie

Denne grav er en del af det mest imponerende bondegravsted på Hvidovre Kirkegård. Gamle Lars Jensen, ejer af Søholmegård, var en Vigerslevbonde, der oplevede udskiftningen af Hvidovre Sogn i 1770-80'erne. Lars Jensen døde i 1828. Herefter overtog sønnen Jens Larsen gården og senere barnebarnet Lars Jensen, der var ejer af Søholmegård frem til 1899.

Til højre for Lars Jensen ligger en sten, der er sat af Lars Jensen over hans hustru Pedernille, som døde et par årtier før hans død. Stenens prydes med en afbildning af et håndtryk, der bl.a. er et symbol på overgangen fra denne verden til den hinsides. På Pedernilles sten læser vi, at kun to ud af fem børn overlevede hende. Lars Jensen giftede sig efterfølgende med Kirsten Christinsdatter, men hende findes der ikke spor af på kirkegården.

2 Peder Svendsen og familie

Disse tre liggester, sat i 1756, 1792 og 1802, er de ældste bevarede gravsten på Hvidovre Kirkegård. De er sat over Peder Svendsen og hans familie, ejere af Kongens privilegerede kro i Valby. Den ældste sten fra 1756 bærer navnet Birthe Nielsdatter. Hun var kromand Frederich Svendsens hustru, og ud fra inskriptionen på stenen ved vi, at parret fik ikke mindre end 17 børn, heraf også Peder, som senere overtog hvervet som kromand. Kroen havde en stor indtjening som landevejskro, da den lå ved et vejkryds mellem de to indfaldsveje til hovedstaden. Denne placering var også grunden til, at kroen i 1716 fik fornemt besøg af Zar Peter den Store. På kroen tog indehaveren, Agneta Pedersdatter, pænt imod Zaren og hans følge og serverede både mad og drikke i rigelige mængder. Historien om Zarens besøg er dog kun bevaret, fordi han vanen tro drog videre uden at betale sin regning og efterlod den stakkels Agneta med udgifterne.

3 Bonaventerne på Åstrupgård

Slægten Bonavent var en af Hvidovre Sognekommunes ældste slægter, hvis oprindelige navn var Bonaventura, boede i to århundreder på Åstrupgård fra tidligt i 1700-tallet til slutningen af 1900-tallet. Skødet udskrevet til Bonaventura Larsen på Gård nr. 1, som Åstrupgård hed dengang, var det første skøde, der blev skrevet på en gård i Københavns Amt.

4 Laurits Pedersen og søn

Laurits Pedersen var barnefødt i Hvidovre og borgerlig sognerådsformand 1917 - 1921. Sammen med sin søn, Aage Chr. Pedersen, ejede han Frihedskroen på Gammel Køge Landevej. Kroen åbnede omkring 1920, og i årene derefter var det samlingssted for forenings- og forlystelsesliv. Frihedskroen fik sit navn efter en af Hvidovres gårde, der løsev sig fra landsbyfællesskabet i 1770'erne. Frihedskroen var den første kro i selve Hvidovre, efter den gamle kongeligt privilegerede kro lukkede i slutningen af 1700-tallet. I århundredet efter lukningen måtte Hvidovres borgere i stedet slukke deres tørst i Rødovre på Damhuskroen eller i Vigerslev på Flaskekroen.

5 Overlærer C. N. Petersen

Titlen af overlærer, som Claus N. Petersen hed i dagligtale, er et minde fra en tid, hvor en skolelærer endnu var én af de små samfunds mest betydningsfulde borgere. Claus Petersen var leder af Hvidovres skolevæsen frem til sin død i 1941. I mange år var han også sekretær for sognerådet og dermed kommunens første ansatte administrative personale. Som sognerådssekretær var Claus Petersen involveret i en sag, der blev startskuddet til striden om tilflytternes borgerrettigheder i Hvidovre Sognekommune. På vegne af sognerådet nægtede han nemlig overfor Københavns Kommune at optage en tilflytterbørn i Hvidovres gamle skole, Rytterskolen. Man hellere ville sætte familierne på gaden end at sørge for børnenes skolegang. I stedet måtte Københavns Kommune henvise børnene til andre skoler. Nogle gange blev børnene dog sendt så langt væk som til Nørrebro.

6 Arnold Nielsen

På den daværende socialdemokratiske statsminister Thorvald Staunings opfordring flyttede fagforeningsmanden Arnold Nielsen i 1920'erne til Hvidovre for at rydde op i forholdene og få skik på den hurtigt voksende forstad. Første del af planen lykkedes også, da Arnold Nielsen løb med sejren i et dramatisk kommunevalg i 1929. Det er derfor intet under, at det efterfølgende rygtedes blandt den borgerlige opposition, at Stauning selv havde trukket i trådene for, at Arnold Nielsen fik posten. Arnold Nielsen blev da også sognerådsformand på et særdeles lille stemmegrundlag. Men i sidste ende lykkedes arbejdet, og Arnold Nielsen fremstår i dag som en stærk sognerådsformand, der moderniserede og stabiliserede Hvidovre.

